

Eduskunta
Hallintovaliokunta

HaV@eduskunta.fi

Viite: HaV:n pyyntö; kirjallinen asiantuntijalausunto sekä kuuleminen 23.1.2019 klo 10.45

MAAHANMUUTTOVIRASTON ASiantuntijalausunto hallituksen esityksestä HE 273/2018 VP

Maahanmuuttovirasto kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä ulkomaalaislain muuttamiseksi. Maahanmuuttovirasto esittää lausuntonaan seuraavaa.

Esityksen tavoitteena on vähentää uusintahakemusmenettelyn väärinkäyttömahdollisuuksia. Lisäksi ehdotetaan muutoksia turvapaikanhakijan työnteko-oikeuteen, käännättämispäätöksen täytäntöönpanoon, matkustusasiakirjojen haltuunottoon, ilman huoltajaa tulleen alaikäisen perheen yhdistämisen edellytyksiin sekä työvoiman saatavuusharkintaan haettaessa työntekijän oleskeluluvan jatkolupaa.

Maahanmuuttoviraston näkemyksen mukaan esityksen tavoitteet ovat perusteltuja ja kannatettavia. Uusintahakemusten määrä on esityksessä todetulla tavalla viime vuosina kasvanut ja uusintahakemusmenettelyyn liittyy myös väärinkäyttömahdollisuuksia. Maahanmuuttovirasto katsoo aiemmin oikeuskäytännöstä ilmenneiden uusintahakemuksen tutkittavaksi ottamisen edellytysten lakiin kirjaamisen selkeyttävän hakemusten käsittelyä. Ehdotuksen tarkoitus on ohjata hakija esittämään kaikki perusteensa kansainväliselle suojelulle ensimmäisen hakemuksen yhteydessä, mutta tutkittavaksi ottamisen edellytykset on kirjattu viraston näkemyksen mukaan riittävän joustavasti niin, ettei hakijan oikeus saada asiansa tutkituksi vaarannu. Käännättämispäätöksen täytäntöönpanoa koskevat muutosehdotukset osaltaan korostavat ulkomaalaislain mukaista velvollisuutta tehdä kansainvälistä suojelua koskeva hakemus mahdollisimman pian maahan saapumisen jälkeen. Kansainvälistä suojelua hakevan työnteko-oikeutta koskevan oikeustilan selkeyttämistä virasto pitää toivottavana muutoksena. Maahanmuuttovirasto toteaa osallistuneensa hallituksen esityksen valmisteluun ja esittäneensä pääasialliset huomionsa jo valmisteluvaiheessa.

Ulkomaalaislain 38 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, joka on poikkeus perheenkokoajan alaikäisyysedellytykseen. Muutos perustuu esityksessä todetulla tavalla Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisuun asiassa C-550/16, joka koskee perheen yhdistämisdirektiivin tulkintaa. Unionin tuomioistuin katsoi ratkaisussaan, että henkilöä, joka oli alaikäinen kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen jättäessään, mutta joka tulee täysi-ikäiseksi turvapaikkamenettelyn kuluessa, on pidettävä alaikäisenä perheen yhdistämisprosessissa. Ratkaisun perusteluissa painotettiin lisäsuojan tarjoamista ilman huoltajaa tulleille alaikäisille pakolaisille. Hallituksen esityksessä ehdotetaan unionin tuomioistuimen ratkaisusta ja direktiivin soveltamisalasta poiketen, että ehdotettu säännöstä sovelletaan sekä

www.migri.fi

pakolaisaseman että toissijaista suojelua saaneisiin henkilöihin. Soveltamisalan laajennus poikkeaa esitysluonnoksesta.

Maahanmuuttovirasto toteaa, että muutos laajentaa soveltamisalaa selvästi verrattuna direktiiviin, jonka sanamuodon mukaisesti säännöstä sovelletaan pakolaisaseman saaneisiin. Viime vuosina suurin osa kansainvälistä suojelua saaneista alaikäisistä on saanut toissijaista suojelua.¹ Se kuinka suurta joukkoa uusi säännös koskettaa riippuu turvapaikka- ja oleskelulupahakemusmenettelyjen keston lisäksi erityisesti hakijamäärästä ylipäänsä, joka voi muuttua nopeasti.

Uudessa 38 §:n 3 momentissa ehdotetaan lisäksi, että oleskelulupaa tulisi hakea kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun perheenkokoaja sai tiedoksi kansainvälistä suojelua koskevan päätöksen. Tämä poikkeaa pääsäännöstä, jonka mukaan kolmen kuukauden määräaika koskee nimenomaan pakolaisaseman saaneita. Viraston käsityksen mukaan samaan EU-oikeudelliseen sääntelyyn pohjautuva hajanainen kansallinen sääntely saattaa aiheuttaa epäselvyyksiä tulkinnassa ja hankaloittaa tarjottavaa neuvontaa.

Apulaispäälikkö Raimo Pyysalo

Ylitarkastaja Miila Pöntinen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä.
Maahanmuuttovirasto 22.01.2019 klo 11:21. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Liitteet -

Jakelu Eduskunnan hallintovaliokunta

Tiedoksi Maahanmuuttoviraston ylijohtaja,
oikeus- ja maatietoyksikön oikeuspalvelujen tulosalueen johtaja,
maahanmuuttoyksikön oikeus- ja tukipalvelut sekä
turvapaikkayksikön oikeus- ja tukipalvelut

¹ Maahanmuuttoviraston internetsivujen tilastosovellutuksen <http://tilastot.migri.fi/#decisions/23330/49/14?start=552&end=563> mukaan ilman huoltajaa tulleista alaikäisistä 196 sai turvapaikan ja 434 toissijaista suojelua vuonna 2016. Vuonna 2017 turvapaikan sai 32 ilman huoltajaa tullutta alaikäistä ja toissijaista suojelua 85. Vuonna 2018 (tammi-elokuu) turvapaikan sai 19 ilman huoltajaa tullutta alaikäistä ja 40 sai toissijaista suojelua.